

Prof. Dr. Osman Türer, Ana Hatlarıyla Tasavvuf Tarihi. Ataç Yayınları, İstanbul: 2013, 264 Sayfa

Ceyda YILDIRIM

Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları
Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi, Erzurum,
Türkiye
ceyda.105.ts@gmail.com

Öz

Osman Türer tarafından Ana Hatlarıyla Tasavvuf Tarihi adıyla hazırlanan ve Ataç Yayınları'nca 2013 yılında yayımlanan eser, ikinci baskı olup iki yüz altmış dört sayfa ile tasavvuf ve tarikat konularında içerisine özlü bilgiler barındıran bir müracaat kitabı özelliğine sahiptir. İlk baskısı 2011 yılında yayımlanmış olan eserin ikinci baskısı 2013, üçüncü baskısı 2015, dördüncü baskısı 2017, beşinci baskısı 2018, altıncı baskısı 2019 ve en son yedinci baskısı da 2020 yılında yayımlanmıştır.

Eserde tasavvuf tarihi hakkında kısa ve özlü bilgiler ele alınmıştır. Ön söz ve giriş bölümünden başka üç ana bölümden oluşmaktadır. Ana bölümlerden sonra sonuç, bibliyografya ve dizin başlıkları eserde yer alır.

Anahtar Kelimeler: Osman Türer, Tasavvuf Tarihi, kitap tanıtma

Abstract

Prepared by Osman Türer under the title of History of Sufism in Main Lines and published by Ataç Publications in 2013, the work is the second edition and has the feature of a reference book containing concise information on the subjects of Sufism and Tariqah with two hundred and sixty-four pages. The first edition of the work was published in 2011, the second edition was published in 2013, the third edition in 2015, the fourth edition in 2017, the fifth edition in 2018, the sixth edition in 2019 and the seventh edition in 2020. The work covers short and concise information about the history of Sufism. It consists of three main sections other than the foreword and introduction. After the main sections, the conclusion, bibliography and index titles are included in the work.

Keywords: Osman Turer, History of Sufism, book review

Geliş Tarihi/Received 23.09.2024
Kabul Tarihi/Accepted 01.10.2024
Yayın Tarihi/Publication Date 28.10.2024

Corresponding Author/Sorumlu Yazar:
Ceyda YILDIRIM
ceyda.105.ts@gmail.com

Cite this article

Yıldırım, C. (2024). Prof. Dr. Osman Türer, Ana Hatlarıyla Tasavvuf Tarihi. Ataç Yayınları, İstanbul: 2013, 264 Sayfa. *Culture and Civilization*, 7, 45-47.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Osman Türer tarafından Ana Hatlarıyla Tasavvuf Tarihi adıyla hazırlanan ve Ataç Yayınları'na 2013 yılında yayımlanan eser, ikinci baskı olup iki yüz altmış dört sayfa ile tasavvuf ve tarikat konularında içerisine özlü bilgiler barındıran bir müracaat kitabı özelliğine sahiptir. İlk baskısı 2011 yılında yayımlanmış olan eserin ikinci baskısı 2013, üçüncü baskısı 2015, dördüncü baskısı 2017, beşinci baskısı 2018, altıncı baskısı 2019 ve en son yedinci baskısı da 2020 yılında yayımlanmıştır.

Eserde tasavvuf tarihi hakkında kısa ve özlü bilgiler ele alınmıştır. Ön söz ve giriş bölümünden başka üç ana bölümden oluşmaktadır. Ana bölümlerden sonra sonuç, bibliyografya ve dizin başlıkları eserde yer alır.

Eserin ön sözü Allah'a (c.c) hamdü senâlar, Peygamberimiz Hz. Muhammed'e (s.a.v), âline ve ashabına salatü selam ile başlar. Ardından çalışmanın amaç ve kapsamından bahseden Türer, tasavvuf ve tarikat konularını bilimsel ve nesnel bir şekilde kısaca inceleyip ortaya koymaktadır. Ön sözden sonra yazar, "Tasavvuf Tarihinin Başlıca Kaynakları" başlığı altında tasavvuf tarihini ilgilendiren eserleri belli bir tasnife tabi tutarak açıklamıştır.

Birinci bölümde genel olarak tasavvuf hakkında temel olarak bilinmesi gereken meseleler üzerinde durulmuştur. Tasavvufun tarifi, konusu, gayesi, menşei, bir ilim ve düşünce sistemi olarak ortaya çıkışı beraberinde arz ettiği özellikler, mistisizm ile arasındaki farklar, onu ortaya çıkaran faktörler ve tasavvuf hareketinin tarihi seyri bu bölümde kısaca ele alınmıştır. Türer, tasavvufun tarifi kısmında pek çok tarife yer verdikten sonra tasavvufu, insanın içerisinde bulunan kötü niteliklerden kurtarıp iyi nitelikleri kazandırmayı, insanın ulaşabileceği en yüksek merteye olan insan-ı kâmil mertebesine erişebilmesi için gerekli olan kurallar, kaidelerden; son olarak da tevhidin sınırlarından söz eden bir ilim olarak tanımlar. Türer, tasavvuf ilmi nasırların zahiri hükümlerine göre amel etmeyi esas alma açısından fıkıh, tefsir, hadis ile; nazar ve istidlali de kullanması yönünden kelam ve felsefe ile ortak özelliklere sahip olduğunu belirtir. Bununla birlikte tasavvuf ilmi ilhamı, keşfi ve sezgiyi bilgi kaynağı olarak kabullenmesi yönünden İslami ilimlerin ayrı bir veçhesini oluşturmuştur. Tasavvuf ile mistisizm arasında yapılan karşılaştırmada Tasavvuf mistik bir özelliğe sahip olmakla beraber, mistisizmden gerek muhteva gerekse metod bakımından tamamen farklıdır. Tasavvuf, Müslümanların Allah'ı ve ahireti unutup, dünyaya fazlaca meyletmelerine bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Tasavvufi duygu ve düşüncelerin önemini asırlardır koruması ve geniş kitlelere yayılmasında, tahkikatların sevgi, muhabbet, kardeşlik ve fedakârlığı esas alan eğitim anlayışları sayesinde mümkün olmuştur.

Tarikatlar başlıklı ikinci bölümde, tasavvufun toplumsal hayata yansıyan kurumları olan tarikatlar konusuna yer verilmiştir. Tarikatın manası, tasnifi, müşterek unsurları, tarikat eğitimiyle ilgili uygulamalar, belli başlı tarikatlar ve kurucuları kısaca ele alınıp tanıtılmıştır. Tarikat, Allah ile yakınlaşmak ve O'nun hoşnutluğunu kazanmak amacıyla izlenmesi gereken yol demektir. Türer, tarikatları zikir şekillerine göre, takip ettikleri metotlara göre, fikir sistemlerinin hak ve batıl oluşlarına göre, silsilelerine göre değişik açılardan sınıflandırmalara tabi tutulmuştur. Çalışmada özet şeklinde birçok tarikata yer verilmiştir. Zaman içerisinde bu tarikatlara bağlı yeni kollar teşekkül etmiştir. İslam âleminde ortaya çıkan tarikatların sayısı artmıştır. Tasavvuf teorik olarak öğrenmekten ziyade onu ruhi bir tecrübe olarak yaşamak gerekir. Tasavvuf bir söz ilmi olmayıp, hâl ilmidir.

Tasavvufun Belli Başlı Konuları başlıklı üçüncü bölümde, tevhid, nübüvvet ve velayet, insân-ı kâmil, bâtinî ilim gibi temel konular kısaca ele alınmış olmakla birlikte vahdet-i vücûd meselesi ve Allah âlem ilişkisi biraz daha geniş bir şekilde ele alınmıştır. Bu bölümde son olarak vahdet-i şühûd' konusundan bahsedilmiş ve vahdet-i vücûd ile aralarındaki farklar ele alınmıştır. Allah'ın tek ve bir olduğu anlamına gelen tevhid, sûfilerce kelamcılardan daha farklı değerlendirilmiştir. Sûfilerin bakış açısında tevhid anlayışı, insanın manevi mertebesine göre farklılık göstermektedir. Sûfiler halkın tevhidi mevzusunda kelamcılar ile birleşirken, şühûdî ve vücûdî tevhid meselesinde onlardan ayrılmaktadır. Tasavvuf, insanoğlunun ruhsal yönünü ele alır ve onu ruhsal olgunluğa ulaştırmayı hedefler. İnsanı kesretten alıp vahdete götürmeyi amaçlar.

Tasavvuf akımı yıllar boyunca İslâm medeniyetinde varlığını koruyan ve insanlara birçok yönden tesir eden önemli akımlardan birisi olarak karşımıza çıkar. İslâm kültürünün temel yapı taşlarından birini oluşturur. Tasavvuf hareketi, inanç ahlâk, düşünce, sanat ve aksiyon plânında yoğun bir şekilde varlığını hissettirir. Son dönemlerde bu konu üzerine yoğunlaşıldığı görülmüştür. Eskiden olduğu gibi günümüzde de tasavvuf ve tarikat meseleleri en çok tartışılan, üzerine olumlu veya olumsuz görüşler ile sürülen konulardan birisi olmuştur. Bu konu üzerine konu ile alakalı olan veya olmayan herkes bir düşünce ve fikrini belirtmiş, olumlu ya da olumsuz birçok temayüllerin belirttiği bir ortamda da fikri olarak karışıklıklar meydana gelmiştir.

Osman Türer Ana Hatlarıyla Tasavvuf Tarihi adlı eserini bu kargaşa içerisinde tasavvuf ve tarikat konularını bilimsel ve nesnel olarak özet biçimde incelenip ortaya çıkarılması amacıyla yazmıştır.

Dil özelliği açısından herkesin rahatça okuyup anlayabileceği bir eserdir. Kitabın başlığından da anlaşıldığı gibi tasavvuf ile ilgili

konular ana hatlarıyla yani kısa ve öz olarak, fazla detaya girmeden ele alınmıştır. Bu yüzden geniş kapsamlı bir tasavvuf tarihi kitabı niteliği taşımamaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

Türer, O. (2013). *Ana hatlarıyla tasavvuf tarihi*. İstanbul: Ataç.